

LR: dom 2002-11-29, mål nr 3558-02 (ref)

D 4/02

Revisorsnämnden (RN) har mottagit en anmälan avseende registrerade revisionsbolaget Y AB (Y). Av anmälan framgår bland annat följande. En revisor vid Y har innehaft revisionsuppdraget i ett aktiebolag (bolaget) verksamt inom musikbranschen. I juni 1999 ingick bolagets huvudägare, tillsammans med en annan privatperson, ett s.k. managementavtal med en artist. I början av år 2000 uppstod en tvist angående avtalet. En jurist, verksam vid Y, fick i uppdrag att vara artistens ombud i tvisten. Anmälaren har gjort gällande att det härigenom har funnits en risk för att förhållanden rörande bolaget skulle komma till artistens kännedom vilket skulle ha kunnat ge henne otillbörliga fördelar i tvisten.

Y har anfört följande. Inom Y finns det instruktioner om vilka åtgärder som skall vidtas när ett nytt uppdrag inkommer. Dessa instruktioner innebär en kontroll av om kunden eller dennes motpart förekommer i kund- och uppdragsregistret (ISIS) eller i tidredovisningssystemet (TRAPPEN). Av instruktionerna framgår vidare att frågan om att ta emot en ny kund vid tveksamhet skall avgöras av tre namngivna personer inom enheten Y X. I nu aktuellt fall har den jurist som blev ombud i tvisten förfarit i enlighet med bolagets instruktioner. Såvitt gäller artistens motparter kontrollerades därvid att de två personer med vilka artisten ingått avtalet inte fanns i ISIS eller TRAPPEN. I samband med anmälan till RN fick Y kännedom om att managementavtalet hade överlåtits till ett kommanditbolag i vilket bolaget, dvs. Y:s kund, var kommanditdelägare. Om motparten hade upplyst om denna överlåtelse under de diskussioner som förts mellan parterna hade givetvis ombudet kontrollerat i ISIS eller TRAPPEN om det bolag till vilket överlåtelsen hade skett var kund hos Y. När överlåtelsen blev känd för Y lämnade ombudet omedelbart sitt uppdrag. Y har vidare frånträtt uppdraget som revisor i bolaget.

RN gör följande bedömning.

Revisorslagen (2001:883) trädde i kraft den 1 januari 2002, då lagen (1995:528) om revisorer upphörde att gälla. Enligt punkten 3 i övergångsbestämmelserna till den nya lagen skall en fråga om discipliningripande mot en revisor på grund av en åtgärd eller underlåtenhet före lagens ikraftträdande prövas enligt äldre bestämmelser, om inte en prövning enligt de nya bestämmelserna är förmånligare för revisorn. I detta sammanhang är bestämmelsen i 10 § nya revisorslagen av intresse. Enligt denna gäller, när revisionsverksamhet utövas i ett handelsbolag eller aktiebolag, att ingen annan verksamhet får utövas i bolaget än sådan som har ett naturligt samband med revisionsverksamhet. Det aktuella uppdraget har bestått i att som juridiskt ombud företräda en artist och hennes förmyndare i en tvist rörande ett s.k. managementavtal och innefattas därmed inte i revisionsverksamhet enligt definitionen i 2 § 7 a–b) i den nya revisorslagen. Uppdraget har enligt RN:s mening inte heller sådant naturligt samband med revisionsverksamhet som avses i 10 § nya revisorslagen (jfr prop. 2000/01:146, s. 91). Därav följer att uppdraget inte skulle få bedrivas i ett revisionsföretag som är handelsbolag eller aktiebolag – oavsett om uppdraget är förtroenderubbande eller inte. Med hänsyn till att en

prövning enligt äldre bestämmelser således får anses förmånligare för revisionsbolaget utgår RN i det följande från 1995 års lag.

Av 15 § första stycket i 1995 års revisorslag framgår att revisorer och registrerade revisionsbolag inte får utöva annan verksamhet än revisionsverksamhet om utövandet kan rubba förtroendet för deras opartiskhet eller självständighet. Ifrågavarande uppdrag innefattas enligt RN:s mening inte i revisionsverksamhet.¹ Därmed uppkommer frågan om uppdraget är förenligt med nyssnämnda bestämmelse i 1995 års lag. Föreliggande utredning i ärendet utvisar inte med tillräckligt hög grad av säkerhet om så är fallet. Med hänsyn till att ny lagstiftning nu gäller på detta område finner RN inte skäl att ytterligare utreda om uppdraget har varit förenligt med 15 § i 1995 års lag.

Av 14 § andra och fjärde styckena i 1995 års lag framgår att såväl revisorer som revisionsbolag skall noggrant iakta gällande jävsbestämmelser för revisorer samt – om det i annat fall finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet för revisorns eller revisionsbolagets opartiskhet eller självständighet – avböja eller avsäga sig uppdraget.

Ett registrerat revisionsbolag har ett ansvar för att de inom revisionsbyrån verkamma revisorernas oberoende kan upprätthållas. Revisionsbolaget svarar således för att de uppdrag som byrån åtar sig inte är sådana att oberoendet kan ifrågasättas. RN konstaterar att Y i förevarande fall har åtagit sig att vara ombud i en tvist i vilken en motpart var huvudägare i ett bolag där den valde revisorn var verksam vid Y. Att en vid revisionsbolaget verksam jurist är ombud i en tvist där en motpart är närstående till en revisionsklient är enligt RN en sådan omständighet som måste ge upphov till tvivel om revisorns opartiskhet och självständighet. Genom att Y, som inte haft kontrollsystem som har upptäckt detta oberoendehot, åtagit sig ombudskapet i den aktuella tvisten har Y åsidosatt sina skyldigheter som revisionsbolag. Det faktum att Y senare har lämnat uppdraget som ombud i tvisten föranleder inte någon annan bedömning.

Med stöd av 22 § andra stycket och 24 § första stycket revisorslagen meddelar RN Y erinran.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Vilhelm Andersson, Arne Baekkevold, Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Hans Karlsson, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg och Kerstin Nyquist. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell, chefsjuristen Per Eskilsson samt avdelningsdirektören Kristine Skår, föredragande.

Länsrätten i Stockholms län, rotel 113

Dom 2002-11-29 i mål nr 3558-02

Y-bolaget (bolaget) har överklagat RN:s beslut och yrkat att RN:s beslut undanröjs. Bolaget har härvid åberopat bl.a. följande. Det är enligt övergångsreglerna till den nya revisorslagen (2001:883) de nyare bestämmelserna som skall tillämpas i detta mål, ej de äldre bestämmelserna. Det i målet aktuella uppdraget kan ses som sidoverksamhet och får därför enligt övergångsreglerna förekomma till utgången av 2002. Bolaget har vidtagit alla relevanta åtgärder för att undersöka om uppdragsgivaren och motparterna funnits i uppdrags- och kundregister, vilket de inte gjorde. Både det i målet aktuella uppdraget och revisionsuppdraget frånträdde så snart det stod klart att avtalet överlätits till ett kommanditbolag där en revisionskund var komplementär. Det kontrollsystem Revisorsnämnden synes mena att bolaget bort ha är ett

¹ Härvid avses revisionsverksamhet i den vidare betydelse som gällde före den 1 januari 2002. Den nya revisorslagen innebär en väsentligt snävare definition av vad som är revisionsverksamhet.

orimligt krav som inte kan anses påkallat. Den situation som uppstod i detta fall måste anses vara ovanlig och kan inte utgöra grund för att införa så omfattande kontrollsystem som Revisorsnämnden kräver.

De större revisionsbyråerna har flera tiotusentals aktiebolag som revisionskunder och det vore en praktisk omöjlighet att föra, och löpande uppdatera, register över alla dessa revisionskunders aktieägare. 21 § i revisorslagen pekar ej särskilt ut huvudaktieägare som något subjekt som särskilt skall beaktas. Om dessa skall beaktas särskilt bör det vara tillräckligt med att ställa en fråga till den tilltänkta uppdragsgivaren och eventuellt till en motpart.

RN har bestritt överklagande.

LR avslog överklagandet. Som skäl anfördes bl.a. följande.

Lagen (1995:528) om revisorer upphörde att gälla den 1 januari 2002 då revisorslagen (2001:883) trädde i kraft. Av punkt 3 i övergångsbestämmelserna framgår att en fråga om disciplineringripande på grund av en åtgärd eller underlåtenhet före den nya lagens ikraftträdande skall prövas enligt äldre bestämmelser, om inte prövning enligt de nya bestämmelserna är förmånligare för revisorn.

Prövning enligt äldre bestämmelser (14, 22 och 24 §§ 1995 års RevL)

Av motiven till lagen (prop. 1994/95:152 s. 58) framgår att påföljden "erinran" införts för att få alternativa slag av påföljder. I vissa disciplinärenden finns det anledning att uttrycka att ett visst förfarande är olämpligt men inte så klandervärt att det bör föranleda varning. Varning bör meddelas för klandervärda förfaranden som om de upprepas kan antas leda till upphävande av auktorisation eller godkännande. Erinran skall kunna tillgripas när ett förfarande bedöms som olämpligt och har karaktären av ett påpekande från myndighetens sida om att god revisionsbedömning inte iakttagits i det aktuella fallet.

För att revisionsbolag skall kunna meddelas erinran krävs att Revisorsnämnden kan styrka förefintligheten av förutsättningar för erinran. Revisorsnämndens beslut om erinran skall vila på en fullständig och övertygande utredning. Det skall således i princip inte råda någon tvivel om att revisionsbolaget åsidosatt sina skyldigheter som revisionsbolag.

Det konstateras att bolaget självt valt att bedriva såväl revision som juridisk rådgivningsverksamhet i ett och samma bolag. Genom denna konstruktion riskerar sådana jävssituationer som den i målet aktuella att uppstå och det åligger därmed bolaget att tillse att potentiella jävssituationer upptäcks i tid. Att revisionsbolaget i en tvist är ombud för ena parten samtidigt som man som revisionskund har ett bolag där den andre parten är huvudägare är ägnat att rubba förtroendet för bolagets opartiskhet och självständighet. Förfarandet är således klandervärt enligt de äldre bestämmelserna.

Prövning enligt nya bestämmelser (20, 21, 32 och 34 §§ RevL)

Länsrätten finner att den i målet aktuella jävssituationen är att se som ett förhållande av sådan art att det kan rubba förtroendet för revisionsbolagets opartiskhet eller självständighet i den mening som avses i 21 § 2. första stycket revisorslagen. Vad gäller undantagsregeln i andra stycket konstaterar länsrätten att jävssituationer till sin natur är mycket förtroendeskadande och att, i den mån denna regel överhuvudtaget går att tillämpa i jävssituationer, det ej visats att den är tillämplig i detta mål. Bolagets förfarande är således klandervärt även enligt de nya bestämmelserna.

Sammanfattning

Länsrätten finner att det i målet aktuella förfarandet är klandervärt både enligt äldre och nya bestämmelser och att beslut att meddela erinran skulle vara befogat enligt båda lagrummen. Enär prövning enligt de nya bestämmelserna således inte är förmånligare för bolaget är det därför, enligt övergångsbestämmelserna, de äldre bestämmelserna som skall tillämpas i detta mål. Mot bakgrund av vad som förevarit i målet finner länsrätten att Revisorsnämndens har haft fog för sitt beslut att meddela bolaget erinran. Överklagandet kan således ej vinna bifall.